

Fagatele Bay National Marine Sanctuary

Iloiloga Fa'alaua'itele o Fuafuaga Fa'ata'atia

Iloiloga o Fuafuaga Fa'ata'atia & Nisi o Gaoliloga mo le Lumana'i

O le Ofisa 'Autū o Gataifale Faasao (ONMS) a le Malo Tele, e iloiloina i taimi faapitoa Fuafuaga Fa'ata'atia aua le malu puipuia ma le alualu i luma o nei faasao. O nei Fuafuaga Fa'ata'atia e taua tele i le fa'ata'oto mai lea o ni sini 'autu; fa'amalamalama o ni tuaoi fou o nei faasao; faalauiloa ai fo'i manaoga ma tupe mana'omia aua le puipuia atili o nei alaga'oa. Faapea ai ma ni su'esu'ega ma ni a'oaoga e fesoota'i ai nei sini 'autu ma le galuega a tagata lautele ile pulupulu lima faatasi aua le puipuia o nei Gataifale Faasao ma ona alaga'oa.

O le ulua'i Fuafuaga Fa'ata'atia a Fagatele na faia lea ile tausaga 1985. Na auiliili ai ni sini ma latou taula'iga faapea ai ma ni aiaiga mo le fa'atupula'ia lea o alaga'oa i totonu ma tala ane o lenei Gataifale Faasao. E le'i toe iloiloina lava la lenei Fuafuaga Fa'ata'atia talu mai le tausaga 1985, ma e le'o gafatia fo'i la e lenei Fuafuaga Faataatia ona faamalie le tele nauā o suiga fou faa saienitisi ua tula'i mai, faapea ma alaga'oa fou ua mafai ona faatupula'ia i totonu o lenei Faasao.

O ā la'asaga o lenei Iloiloga?

E faamoemoe tele le Ofisa 'Autū o Gataifale Faasao a le Malo Tele i manatu ma finagalo faaalua a tagata lautele (faalenuu ma faaleatunuu) i so'o se iloiloga o ni Fuafuaga Faataatia mo le alualu i luma o Gataifale Faasao. O tagata faigaluega ma komiti faufautua a nei Gataifale Faasao e taloina ni fonotaga faalaua'itele, saunia foi ni faiga faavae, faapea ai ma le faataatia o ni fuafuaga 'autu e fai ma ta'iala mo nei faasao faapea ai ma le faapoopoina o nisi faga e ao ona faasao, ae maise ai ogasami ua mafai nei ona puipuia ile Motu-o-Manu. O iloiloga faalaua'itele o Fuafuaga Faataatia e mafai ai ona fesoasoani ile 'aufaigaluega ile toe faatonutonuina lea o nei Fuafuaga aua ai le faafaigofie o le faamaonia ina o nei ta'iala mo le isi 5-10 tausaga.

O le Fuafuaga Faataatia a le Gataifale Faasao i Fagatele na amatalia ile faamatuu atu lea o se ripoti ua ta'ua o le "Tulaga o le Gataifale Faasao i Fagatele". O le ripoti lenei o le 2006 o loo iai ni faamatalaga e uiga i lenei faasao, o mea ua mafai ona 'ausia faapea ai ma ni fuafuaga e puipuia ai nei alaga'oa. O nei faamatalaga e mafai ona maua

O le Gataifale Faasao i Fagatele, Amerika Samoa, e aupito ititi ma le mamao i soo se gataifale faasao a le Malo Tele, ma e 0.25 maila faatafafa o a'au 'amu ma isi alaga'oa faalenatura lata ane o loo mafai ona puipui e lenei faasao.

lea i luga o le Intaneti poo le ofisa fo'i ole Faasao i Utulei.

Fonotaga Fuafuaina

O le faaiuga o Fepuari 2009 ua fuafua e le Gataifale Faasao i Fagatele e amatalia ai ni fonotaga ma tagata lautele. O nei fonotaga o le a a'afia ai faapotopotoga e faasino tonu iai lenei Faasao, tagata lautele ma matagaluega ta'itasi – o le a mafai ona tuuina mai ni o latou manatu, mafaufauga ma fuafuaga e uiga i mataupu ma ni faafitauli latou te silafia ile faataoto ina o nei Fuafuaga Faataatia mo le isi 5 ile 10 tausaga. E faaopopo foi i nei fuafuaga faataatia le oto'oto mai o manatu e faatatau ile faalauteleina o tuā'oi o lenei Faasao. E mafai la ona tuuina mai ni manatu tusitusia ile Ofisa 'Autū o Gataifale Faasao e ala ile faaogaina ole uepisaite (website). O aso ma taimi, atoa ai ma nofoaga 'autū o nei fonotaga o le a faailoa atu ile uepisaite a le Gataifale Faasao i Fagatele faapea ai ma laupapa puletini ma ala faasalalau i totonu o le atunuu.

Fuafuaga Faatino

Pe a ma'ea fonotaga faataatia, o le a iloiloina e le ofisa manatu uma o le a mafai ona tuuina mai. O le a galulue faatasi le komiti faufautua a le Faasao i Fagatele ma tagata lautele ina ia faatulaga tatau mataupu mo le iloiloina o Fuafuaga Faataatia, ma atina'e ni fuafuaga faatino e faatatau i manatu ma mataupu ua folasia. A mana'omia, o le a mafai

Fagatele Bay National Marine Sanctuary

ona faia oni a'oaoga e faaleleia atili ai le tomai o le afaigaluega, ma fesoasoani ai ile atina'eina o fuafuaga fia faatino aua le tau faamalosi ina o lo latou faatulagaina o nei fuafuaga ina ia mafai ona aveva ma faavae mautū a le Pulega o Iloiloga.

Tusi Ina ma le Faamaoniga o Fuafuaga Faataatia

Ae lei faamaonia ina le *Fuafuaga Faataatia*, e taua tele le toe iloilo ina mo le aofia ai o ni ta'iala ma ni fuafuaga ile puipua atili lea o nei alaga'oa. O le a taulia ai fo'i ma ni fautuaga mo ni aiaiga aua ai suiga o tua'oi. E talosaga ina e le ofisa finagalo/manatu tusitusia faapea ai foi ma le faatulagaina o fonotaga faalaua'itele e toe iloilo ai nei *Fuafuaga Faataatia*. Pe a ma'ea taimi faatulagaina mo nei fonotaga faalaua'itele, o le a mafai loa lea ona iloilo e le Ofisa 'Autū o Gataifale Faasao a le Malo Tele manatu ma finagalo faaalua. O ni suiga alagatatau e mafai ona faia ae le'i faamaonia le *Fuafuaga Faataatia*. E faaopoopo i lenei fuafuaga se tusiga (EIS) e lagolago ai auala ma faiga o loo puipua ai le si'osi'omaga, ae maise ai le faalauiloga poo a ni a'afiaga o le si'osi'omaga e tulai mai ma auala e mafai ai ona faafo'ia ai nei a'afiaga.

E Faapefea ona 'Aual Tagata Lautele?

O se elemeni taua tele le 'auai o tagata lautele ile iloiloga 'autū o *Fuafuaga Faataatia* a le *Faasao*. E amanaia tele e le Ofisa 'Autū o *Gataifale Faasao* manatu mai tagata lautele aua o le latou pa'aga lea i alaga'oa faagataifale ma lo latou puipua lelei. Ua lata ile 30 tausaga o fai pa'aga pea le Ofisa 'Autū o *Gataifale Faasao* ma tagata lautele e ala ile fesoasoani e faatulaga ni *faasao* fou, atina'e le puipua o alaga'oa, fo'ia le tele o faafitauli (e pei o le puipui o le uiga lelei o le suavai, o vaa latou te solia gataifale faasao), ma le iloilo ina o fuafuaga faataatia o loo iai nei. Ua faaogaina e le Ofisa 'Autū o *Gataifale Faasao* a le Malo Tele nei tomai ua maua mai i nei faiga faapaaga e fausia ai mataupu e faatupula'ia ai le silafia o le atunuu ma tagata lautele i aafiaga o loo aafia ai *gataifale faasao*. O le a mafai ona fausia ni talanoaga i ni auala e faaleleia atili ai ma faatulaga tonu fuafuaga a le *Gataifale Faasao i Fagatele, Amerika Samoa*.

O le a tele ni avanoa e tuuina atu ile mamalu lautele e faatasi mai ai i ni fonotaga ma ni iloiloga e amata mai i fono tau-amata seia oo atu lava i fuafuaga faaiu o taupulega aloaia. O le a mafai ona faailoa atu e le Ofisa 'Autū o *Gataifale Faasao* ia aso, taimi ma nofoaga o nei fonotaga e ala i leitiō, nusipepa ma uepisaite.

O Ā NI Sulga e Tatau ona Nofo Uta Iai?

O iloiloga uma ma avanoa mo le afaigaluega a le *Faasao* ma tagata lautele, o le a mafai ona ma'oti ai faasinoala ma ta'iala mo le *Faasao*. E mafai ona āsia nofoaga o faasao ma iloilo ina nei *Ta'iala* i ona itu nei:

- faagaioiga ma lona 'auivi faataatia,
- puipua o alaga'oa, a'oa'oga, ma polokalame o saililiga,
- tulafono faatatau i nofoaga faapitoa,
- tuaoi, ma
- fuafuaga faatatau i sone (zone).

O Fea e Maua Ai Nisi Faamatalaga?

Mo nisi fesili, faafesootai mai le uepisaite o le: <http://fagatelebay.noaa.gov/> poo le ofisa o *Gataifale Faasao* i Fagatele:

Gene Brighthouse, Faatonusili

Gataifale Faasao i Fagatele
Ofisa o Alamanuia & Fefaatauaiga
Pago Pago, AS 96799

Telefoni: 684-633-7792

Fax: 684-633-4195

Imeli: Gene.Brighthouse@noaa.gov

Kevin Grant, Faatonu Lagolago

Gataifale Faasao i Fagatele
Ofisa o Alamanuia & Fefaatauaiga
Pago Pago, AS 96799

Telefoni: 808-397-2660 ext. 238

Fax: 808-397-2662

Imeli: Kevin.Grant@noaa.gov

